ta Hiſpaniæ conſuetudine, nominatim probata in
l.203. ſtyli, vbi obſeruat D. Criſtophorus de Paz
num.10. & 11. poſt Montaluum à ſe relatum, &
5 Melchior Palacz à Mieres (inde * inferens in du-
bio potius eſſe ſtandum teſtibus deponentibus hu-
iuſmodi bona communia fuiſſe) in tr. de maior. 4. p.
q.20. num.14. iuxta veterem editionem, & num.108.
& 109. iuxta nouiſſimam, ac nouiſſimè eadem con-
ſuetudo probata eſt in l.1. titul.9. lib.5. noua compil.
5 quæ ſtyli legem tranſcripſit. Nam & ob eam *
cauſam vt ita fiat rectiſſimè conſulunt Roderic.
Suarez in l.1. tit. de las ganancias, lib.3. fori, numer.
24. circa finem, verſ. Dico quod remedium, Palac.
Rub. in repetit. rubric. de donation. inter §.60. num. vlt.
ad fin. Ant. Gomez ad l.53. cum duabus ſeqq. Tauri,
num.70. verſ. Et ſic erit, Matienços gl. 2. & Aze-
ued. num. vlt. in fin. in d. l.1. tit.9. lib.5. compil. idem Ma-
tienços in lib. 3. eiuſdem titul. gloſſ.8. numer.2. Hie-
ron. Ceuall. practicar. quæſt. tom. 2. quæſt.589. num.3. &
4. addens tamen num. ſequenti etiam conſtante ma-
58 trimonio eiuſmodi inuentarium fieri legitime
poſſe, dum tamen fiat iudicis authoritate, & ci-
tata parte vxoris, vel eius defenſoris, prout
ipſe ex facto conſultus recte quidem reſpon-
dit.

Dissertatio IX.

De præſcriptione debiti quoad bona vxoris paraphernalia, & aduentitia filijfamilias, an & quando locum habeat?

SVMMARIA.

1 Præſcriptionem contra vxorem matrimonio durante, velut agere impeditam, iure Regio non currere exiſtimarunt Palac. Rub. & Didacus Caſtellus.

2 Præſcriptio contra filiumfamil. patria poteſtate durante, non currit, & quare & de intellectu num.10. & ſeqq.

¶ Filiusfamil. abſque patris conſenſu iudicium ingredi non poteſt. ibid. & de intellectu à n.13.

3 Vxor iure Regio abſque mariti licentia contrahere, & alienare prohibetur.

4 Præſcriptio, alienationis verbo continetur, & latè à num.42.

5 Palacij Rubei, & Didaci Caſtelli ſententia, num.1. relata frequentius exploſa eſt.

¶ Vxore virtute conſuetudinis abſque mariti licentia contrahere, & alienare impedita, adhuc contra eam præſcriptionem currere docuit Ioan. Faber. ibidem.

6 Michael Ziphontanus in eo articulo, vtrum contra vxorem matrimonio durante præſcriptio currat, nec ne? dubius extitit, prius affirmatiuam ſententiam docens, & tandem in negatiuam magis inclinans, ob id, quod in filiofamil. traditum eſt, inter quem, & vxorem nullam ſe differentiæ rationem inuenire profitetur.

7 Differentiæ ratio inter vxorem, & filiumfam. optima fuit excogitata à Roder. Suarez, qui & ſi in eodem articulo negatiuam ſententiam iuuenis amplexus eſſet, poſtea tamen grauior ætate, multa in practica expertus & maturius cogitans, affirmatiuam magis probauit, quoad bona vxoris paraphernalia, non etiam quoad dotalia, vel arrhalia; cuiuſque ſententiæ plures authores recenſentur, quam author ſub certa declaratione, ac diſtinctione amplectitur, à num.28.

¶ Aduocatus iuuenis frequenter errare ſolet, ſecus verò magis expertus, qui & in iure inſtructus præſumitur. ibidem.

¶ Paraphernalia bona quæ dicantur. ibidem.

8 Vxor, etſi pro rebus quoque paraphernalibus, vel nominibus ſibi extra dotem debitis, abſque mariti licentia agere in iudicio impediatur, poteſt tamen impedimentum remouere, iudicem adeundo, qui ad eam concedendam maritum cogat.

9 Impeditus non dicitur, nec vt talis contra ſe præſcriptionem euitat, qui impedimentum facilè remouere potuit, & in eo fuit negligens.

10 Præſcriptio aduerſus filium, patria poteſtate durante, non currit in illis bonis, in quibus patri vſusfructus quæritur, quod in maternis, vel alijs aduentitiis regulare eſt.

11 Pater bonorum aduentitiorum filijfamil. vel aliorum, in quibus vſumfructum habet, eſt ſolus, ac legitimus adminiſtrator tam in iudicio, quàm extra.

12 Præſcriptio aduerſus filium, patria poteſtate durante, non impeditur in illis aduentitiis bonis, in quibus patri vſusfructus non quæritur.

13 Hæc regula procedit planius, in illis aduentitiis, in quibus patri ab initio vſusfructus quæri non potuit (quæ remiſſiuè recenſentur) pro quibus filiusfamil. perfectæ ætatis conſtitutus, poteſt abſque patris conſenſu per ſe in iudicio agere.

14 Idem obtinet in illis aduentitiis, in quibus vſusfructus patri quæri potuit, cæterum eius facto, ſiue renuntiatione tacita, vel expreſſa, ei quæſitus non eſt, licet pro his filiusfam. perfectæ ætatis conſtitutus agere in iudicio nequeat abſque patris conſenſu.

15 Lex fin. in princ. verſ. Neceſſitate, C. de bonis quæ liberis, in verbo, ne iudicium ſine patris voluntate videatur conſiſtere, rectiſſimè cum Othone, antiquo gloſſographo frequentius intelligitur in bonis aduentitiis filijfamil. in quibus vel patri vſusfructus ab initio fuit quæſitus vel quæri potuit, licet eius facto quæſitus non fuerit.

16 Cap. fin. in fine, de iudiciis, lib.6. in verſ. Nec alias optimè intelligitur.

17 Lex 7. tit.2. & l.8. verſ. E eſto es, tit.29. part.3. ac l.11. verſ. E otroſi el fijo cum l. ſeqq. tit. 17. p.4. prohibentes ne filiusfam. abſque patris conſenſu iudicium ingrediatur, non procedunt in bonis aduentitijs filij, in quibus ab initio patri vſusfructus quæri non potuit ſed in quibus, vel ei quæſitus eſt, vel quæri potuit, tametſi patri facto non ſit eidem quæſitus, & contrarium docentes taxantur.

18 Lex noua generaliter loquens, non corrigit caſus ſpeciales legis antiquæ.

19 Differentiæ ratio traditur inter bona aduentitia, in quibus patri vſusfructus iure negatur, & ea in quibus illi conceditur, ſed illo ſe pater ſuo facto priuauit.

20 Parladorius, ſimpliciter affirmans, filiumfam. iniuſſu patris non rectè executionem poſtulare, aut iudicium mouere, accipiendus eſt de bonis aduentitiis, in quibus vel patri vſusfructus eſt quæſitus, vel quæri potuit, licet eius facto quæſitus non fuerit.

21 Filiusfam. licet in bonis, in quibus patris vſusfructui quæſitus non eſt, ob ipſius patris factum, renunciationem tacitam, vel expreſſam non poſſit abſque eius licen[illegible] in iudicio experiri, poteſt tamen impedimentum remouere, adeundo iudicem, qui patrem ad eam concedendam compellat.

22 Præſcriptio currit contra filiumfam. in bonis aduentitiis, in quibus patri ob eius factum vſusfructus quæſitus non eſt, quia potuit eum cogere, vt ſibi ad agendum licentiam concederet.

23 Pinellus, & Barboſa, contrarium cum Accurſio exiſtimantes, nempe præſcriptionem in eo caſu ipſo iure aduerſus filiumfam. non currere, refelluntur, & eorum fundamento fit ſatis, & duobus num. ſequentibus.

24 Filiofam. non eſt inuerecundum, aut inhoneſtum id facere, ne res ſuas amittat, quod ſibi ius permittit, puta petere patrem compelli, vt ſibi licentiam præſtet ad agendum.

25 Filialis timor ita demum filiumfam. excuſat, quod aduerſus patrem non egerit, vt ſibi ad agendum licentiam præſtaret, ſi alias pater eſſet nimis auſterus in filios, valdéque moleſtè ferret, eos paternæ voluntati opponi, idque liquido iudici probauerit.

¶ Idem procedit in vxore reſpectu mariti. ibidem.

26 Parladorius abſolutè docens, præſcriptionem l. 63. Tauri, non currere aduerſus filiumfamil. qui in ſacris paternis eſt, omnino exaudiri debet de præſcriptione quoad bona aduentitia, in quibus patri cum effectu vſusfructus quæſitus eſt, non de illis, in quibus non eſt ei quæſitus, vel ob ipſius factum, vel quia ei ab initio quæri non potuit.

27 Maritus iure Regio Caſtellæ omnium vxoris bonorum, etiam paraphernalium cuiuſcumque generis, legitimus adminiſter eſt, ratione dimidiæ partis fructuum, ad ipſum eo iure ſpectantis.

28 Quæ ſententia reſpectu bonorum paraphernalium, quæ ab vxore marito ſunt tradita, indiſtinctè procedit, nec in his cogi à iudice maritus poteſt, magis quam in dotalibus ad conſentiendum vxori, circa illa in iudicio comparere volenti.

¶ Paraphernalia bona marito tradita dotalibus in multis etiam olim æquiparata ſunt, ibidem.

29 Paraphernalium bonorum, quæ marito tradita non ſunt maritus non eſt legitimus adminiſtrator priuatiuè, ita vt vxori penitus adminiſtratio denegetur ſed cumulatiuè cum vxore, ita vt illa quoque adminiſtrare poſſit, quadam tamen inter vtrumque adhibita differentia.

30 Adminiſtratio bonorum paraphernalium vxoris, marito traditorum, ipſi marito iure quoque communi, abſque vxoris interuentu permittitur.

31 Maritus noſtrati iure ad paraphernalium bonorum, quæ ipſi tradita non ſunt, adminiſtrationem non tenetur vxoris conſenſum, præter alienationis cauſam, requirere, nec ad agendum pro eis tam in iudicio, quam extra.

32 Maritus iure communi inſpecto, in bonis receptitiis, ſiue paraphernalibus, ipſi non traditis, ad agendum pro vxore, abſque cautione de rato non admittitur.

33 Rodericus Suarez putans, etiam hodie principale actionis exercitium in paraphernalibus, vxori non traditis in ipſa reſidere, non verò in marito taxatur.

34 Vxor iure Regio, mariti conſenſum ad agendum pro bonis receptitiis, ſiue paraphernalibus marito non traditis, exigere tenetur, & eum præſtare renitentem compellere ad conſentiendum poteſt iudicis officio, exemplo filijfam. reſpectu bonorum aduentitiorum, quorum vſufructui pater in eius fauorem renunciauit.

35 Vxor compellere non poſſet maritum, vt ipſi licentiam præſtaret ad agendum pro bonis paraphernalibus marito non traditis, ſi is eſſet priuatiuè legitimus eorum adminiſtrator, nec penes vxorem quoque ſaltem quod hac actionis exercitium remaneret de mariti licentia.

36 Don Franciſcus Carraſco, pro comperto habens, vxorem etiam hodie poſſe ab initio paraphernalia bona ſibi reſeruare, idque in dubio, ſi ea marito non tradiderit, feciſſe cenſeri, refellitur.

37 Parladorius abſolute, & generaliter docens, id quod ex rebus non dotalibus vxori debitum eſt, abſque eius conſenſu, vel mandato, non rectè etiam hodie marito ſolui, exploditur.

38 Adminiſtratio mariti quorumcumque vxoris bonorum, etiam paraphernalium, quæ ipſi marito tradita non fuerint, non poteſt, inſpecto iure Regio, per vxorem, vel eius heredem impugnari, & quare?

¶ Adminiſtratio bonorum paraphernalium marito traditorum, per ipſum maritum, facta, non poteſt per vxorem, vel eius heredem impugnari, etiam iure communi, ibid.

¶ Coniuncta perſona, quæ ſimul legitimus adminiſtrator ſit, & vſusfructuarius bonorum, rectè ac tute ſoluitur, ibid.

39 Deciſio incidens Hiſpalenſis Senatus refertur ac duobus, n. ſeqq.

40 Sententia ſi pro diuortio lata ſit, & in rem iudicatam tranſacta, non ſatis expeditum eſt, vtrum marito legitima adminiſtratio denegetur, ſolique vxori competat? & ei ſoli competere verior, ac receptior ſententia eſt, remiſſiuè.

41 Idem procedere facto diuortio, ſiue thori ſeparatione inter coniuges propria authoritate, ob ipſorum diſcordiam, exiſtimauit Ioannes à Montealegre, cuius ſententia taxatur, maxime vbi maritus diſcordiæ, & ſeparationi cauſam non dedit.

¶ Lex vnic. §. 1. ff. vnde vir, & vxor, intelligitur, ibid.

¶ Diuortium iure communi Romanorum propria coniugum authoritate paſſim fiebat, & permittebatur, iure vero Pontificio, abſque Eccleſiæ authoritate omnino prohibetur. ibid.

42 Alienatione prohibita, non cenſeri prohibitam vſucapionem, ſeu præſcriptionem docuere nonnulli, quorum ſententia reijcitur, niſi ſub certa diſtinctione, & num.47.

¶ Articulus iſte valde controuerſus eſt, & variis diſtinctionibus inuolutus, ibid.

43 Alienatione rei, alioqui alienabilis, legitimè à lege, vel homine prohibita, itaut alienationis titulum efficiat, ac nullum reddat, prohibita quoque cenſetur vſucapio, ſiue ordinaria præſcriptio.

¶ Prohibitio legalis abſoluta, regulariter titulum inficit ac nullum reddit. ibid.

44 Præſcriptio ordinaria, longi ſcilicet temporis, alienatio legalis eſt, & alienationis verbo continetur.

45 Præſcriptio ordinaria, ſiue longi temporis, procedere non poteſt ex infectione tituli, ſi alienatio à iure, vel homine fuerit inhibita.

46 Præſcriptionem etiam longiſſimi temporis, ſub alienationis prohibitione excluſam cenſeri exiſtimauit

Antonius Gomez , rectè taxatus à Domin. Ludouic. Molin.

47 *Præſcriptio etiam ordinaria longi temporis , non includitur ſub alienationis prohibitione , non ſimpliciter facta ſed cum modificatione , puta abſque decreto , vel alia ſolemnitate , & eius rei ratio.*

48 *Solemnitas ad aliquem actum requiſita , ex tranſcurſu longiſſimi temporis interueniſſe præſumitur , aut ſaltem iuſtus facti error, quod illa interuenerit.*

49 *Vxori iure Regio non ſimpliciter contrahendi, & conſequenter alienandi facultas denegatur , ſed tantum abſque mariti licentia.*

50 *Præſcribere quis longo tempore poteſt rem acceptam ab vxore ex contractu, etiam abſque mariti interuentu celebrato , & multò magis debitum ab illa non exactum , cuius præſcriptio tantùm procedit ex negligentia non petendi, quam vxor incurrit, licentiam à marito non petens ad agendum.*

APPENDIX PRÆCEDENTIS.

INter cætera , quæ in lite illa inter Ioannem à
Palma , & Ioſepham Folla, cuius *diſſertat. præcedent.* mentionem fecimus , obiiciebantur ex par-
te Ioannis ad euertendum fundamentum præ-
ſcriptionis , à Ioſepho deductum , illud quoque
fuit, quod Andreæ Philippi teſtamentum factum
eſt die 7. Maij anni 1599. quo tempore Franciſca
hæres ab eo inſtituta (quemadmodum ex proceſ-
ſu conſtitit) vxor iam erat Ioannis à Palma adeó-
que * contra illam , matrimonio durante (prout
1 reuera durauit vſque ad annum 614. quo ab hac
luce ſubtracta eſt) currere præſcriptio non potuit
quia interim fuit agere impedita, iuxta *l.55.Taur.*
vbi in terminis ſic notarunt Palac. Rub. *n.* 21. &
Didacus Caſtellus *gl.vlt. verſ.* Adde mulier, *poſt medium, ſub num.*38. ducti * arg. Text. *in l.* 1. *in fin.*
2 & auth. *niſi tricennale , verſ.* Tempore, *C. de bon. mater. & in l.* 1.*§.vlt. C. de annali exceptione, l.*8. *verſ.*
Otroſi dezimos, *tit.*29.*p.*3.quibus in locis aduerſus
filiosfamilias, patria poteſtate durante, præſcriptio
non currit , illa à Iuſtiniano *in fine d.§.vlt.* addita
ratione, quod nihil ſit eis imputandum , ſi hoc
non fecerint ; quod etſi maluerint , minime ad
implere potuerint , obuiante lege, quæ ſcilicet illis
abſque parentum voluntate iudicij aditum inter-
dicit , *l.fin. ad finem principij*, verſ. *Neceſſitate* , illic.
*Ne iudicium ſine patris voluntate videatur conſiſtere , C. de bonis , quæ liberis, l.*7.*tit.*2.*& d.l.*8.verſ. Eſto es
*titul.*29.*part.*3.*l.*11. *à verſ.*E otroſi el fijo , *titul.* 17.
*part.*4.ex qua ſane ratione idem in vxore dicen-
dum videtur, cui ſimilis ingrediendi iudicium fa-
cultas abſque mariti licentia denegatur *in d. l.* 55.
Taur. illic: *Ni eſtar en juyzio*, cum *duabus ſeqq.* quæ
ſunt *lex* 2.3.*&* 4.*tit.*3.*lib.*5.*noua compilat.* & in vtro-
que, tam ſcilicet in vxore , quam in filiofamilias
id poſt alios , qui tamen generaliter in impedito
agere loquuntur , reſoluit D. Ioan. Bapt. Valen-
çuela *conſ.*33.*num.*235.*&* 236.*lib.*1. ac nouiſſime *conſ.*
129.*num.*75.76.*&* 77. *& conſ.*178.*num.* 61. *lib.* 2.
3 Pro quo * rurſus expendit Palac. Rub. *d.num.*21.
ad fin. quod cum in ea lege vxor abſque mariti
licentia contrahere , & alienare prohibeatur ,
prout & antea fuerat ſtatutum *in leg. fin. ad finem* , verſicul. *E ſi fuere caſada* , vbi notat Mon-
taluus *verbo* otorgare el marido , *titul.* 21. *libr.* 1.
*& lib.*13. vbi idem Montaluus *gl.*2.& latè Rode-
ricus Suarez *maximè numer.*8. *& à numero* 18. *titu-*
lo 10: de las deudas, *lib.* 3. *fori* , conſequenter
nec præſcriptio contra eam curret , quæ * alie- 4
nationis verbo continetur , [illegible] *alienationis verbum*
28. illic. *Vix eſt enim , vt non videatur alienare qui patitur vſucapi , ff. de verborum ſignificat. gloſſ. magna, verſ.* Nec in prædiis , *in l. vnica , C. ſi aduerſus vſucapionem, gl. vlt. circa fin. in l. non eſt incognitum* 3. *C. quibus non obijcitur longi temporis præſcriptio* , & vbi-
que communis quam reſoluunt Iaſ. 1. *lectura num.*
114. *&* 2. *lectura num.* 156. Ripa *num.* 113.& Ferdi-
nand. Loazes *num.*191. *in l. filiusfam.* 114. *alias* 116.
§. Dini, ff. de leg. 1. idem Iaſ. *in l. fin. § ſin autem ſub conditione n.*5. *C. communia de legat.* Tiraq. plures ex
more congerens *de retractu conſanguin.* §. 1. *gl.* 9.
*n.*244.250.*&* 251. Surd. *conſ.*276. *à num.*11. *ac deciſ.*
3.*nu.*23.*&* 24. Greg. Lop. *in l.*10. *gl.*7. *circa fin. verſ.*
Præterea etiam res dicitur alienari per præſcrip-
tionem *tit.*19. *parti* 7. ac poſt alios D. Ioan. Bapt.
Valenc. *conſ.*33.*num.*254.*lib.*1.*conſ.*109. *num.* 50. *&*
*conſ.*187. *num.*121. *lib.*2. Melch. Phebus *deciſ.* 19.
*num.*12.

Quæ ſanè difficultas , & ſi non modica ſit , 5
non longe difficiliores explicatu habet. Nam &
ſententia illa Rub. & Caſtelli frequentius explo-
ſa eſt. Imprimis namque in terminis ſimilis con-
ſuetudinis contrarium planè docuit Ioan. Fab. *in d. l.*1. *n.*3. *C. de bon. mater.* cuius meminit aliud agens
Roder. Suar. *ad l.*9. *tit.*11. de los pleitos : *lib.*1. *fori n.* 6
18. verſ. *ex qua lege* , ac poſtea * in terminis *d.l.*55.
idem quod Faber , ſcilicet contra vxorem præſ-
criptioni locum eſſe, tentauit Micha. Ziphontan.
ibi , *verſ. vlt. in ſchol.* ad illa verba , *ni eſtar en juizio*
tametſi dubius tandem ſit , nec firmare audeat ,
dicens ſe nullam inter vxorem , & filiumfam. dif-
ferentiæ rationem inuenire ; quam tamen * repe- 7
rit optimam , à nobis inferius explicandam , Ro-
der. Suar. *ad l.*13. *tit.*10. de las deudas, *lib.*3. *fori n.*
33.*&* 34. qui id adeò firmat , vt & palam agnoſcat
ſe olim iuuenem priorem ſententiam ſequutũ fuiſ-
ſe (quaſi in eo errauerit prout iuuenis aduocatus
frequenter facere ſolet , gl. *verbo à rudibus , in l. prouidendum* 7. *C. de poſtulando*) tunc verò grauiorem
ætate multa in practica expertum , & maturius co-
gitantem (prout ſenibus, ſiue antiquis aduocatis
vice verſa contingit, vt vtrumque probat & exor-
nat optimè Ceuall. *in præfat. ad pract. quæſt. à n.*87.
*ad n.*92.) aliud ſentire, præſcriptionem nempè cur-
rere contra vxorem in bonis non dotalibus , vel
arrhalibus, ſed eius propriis , aut nominibus ſibi
debitis , cuius generis bona paraphernalia nun-
cupantur, *l. ſi ego* 9.*§. dotis autem cauſa ff. de iure dotium, l. hac lege* 8.*& l. fin. C. de pactis conuentis, l.*17. *tit.*
11.*p.*4. Idem plane ſentit Grego. Lopez *in l.*8. *gl.*5.
verſ. *Quod autem tit.*29. *part.* 3. dum in eo articu-
lo vtrum præſcriptio currat contra vxorem in re-
latis bonis refert ſe ad Ioan. Fab. *vbi ſupra* , & ad
Abbatem *in cap.*2. *num.* 11. *ad medium , de conceſſ. preb.* vbi eandem tradit regulam , quam Faber ni-
titur , vt ſtatim audiemus , & in expreſſo eandem
ſententiam , vti veriſſimam , & indubitatam ſe-
quuntur Dominus præſes Couarr. *variar. reſolut. lib.*1. *cap.*8. *num.*8.*& in cap. quamuis pactum* 2. *part.*
*§.*1. *num.*9. *alias num.*21. *in fin.* Gomezius Leonius ,
vel Legionenſis *in centuria deciſionum huius quondam noſtri Senatus, deciſ.*16. *num.* 8. Gundiſ. Paz
in praxi 1. *p. tom.* 1. 2. *tempore numer.* 32. Ioannes de
Heuia Volaños *in curia Philip.* 2. *part.* §. 1. *num.*10.
paulo poſt princip. nec audere ſe contrarium affirma-
re , licet tentari poſſet, dixit Azeued. *in l.*4. *num.*18.
tit. 3. *lib.* 5. *noua compilat.* ex eo potiſſimum * 8
quod etſi mulier pro huiuſmodi rebus , vel
debitis agere in iudicio nequeat , & à lege im-
pediatur

pediatur

pediatur abſque mariti licentia , vt dictum eſt ,
tamen id impedimentum remouere facile poteſt
iudicem adeundo , qui maritum , eiuſmodi licen-
tiam præſtare recuſantem , ad eam concedendam
compellat, vt cautum eſt aperte *in l.*57.*Tau.* quæ eſt
d. lex 4. *tit* 3. *lib.*5. *noua compil.* in qua ſane ſpecie non
9 poteſt vxor ſimpliciter impedita dici * ex vulgari
regula, quod impeditus non dicitur, nec vt talis con-
tra ſe præſcriptionem euitat, qui, impedimẽtum faci-
le remouere potuit & in eo fuit negligens, quæ ſatis
colligitur *ex l. ſed & ſi per Prætorem* 26.*§. ait Prætor* ,
verſ. *Sed neque ad eos*, illic: *Quoniam aditus potuit permittere*, iuncta gl. ibi verſ. *Item nota* recepta à Bart. &
reliquis *ff. ex quibus cauſis maiores, l. quibus diebus* 40.
in princ. vbi Socinus 3. *notabili ff. de condit. & demonſtr. l. qui poteſt facere* 135. *ali.*174. cum relatis à
gl. 1. & Gotofred. *lit. N, ff. de reg. iur. l. fin. §. illud, poſt medium*, illic, *Summa ope nixum*, *C. de temporibus appellationum, & in c. fin. de elect.* quam regu-
lam vltra ordinarios *vbique* ad varia obſeruant , &
& expendunt Abb. *in d. c.* 2. *n.*11. *ad med. & in c. quia diuerſitatem* 5. *n.* 10. *poſt gl. ibi , verb. ſuſpenſionis , verſ.* Et hoc quod tempus , *de conceſ. preb.*
idem Abb. *n.* 6. *&* 14. & Fel. *n.* 1. *verſ.* Facit ad
hæc , *in c. ex tranſmiſſa* 10. *de præſcriptionibus* Dec.
in c. 2. *notab.* 4. *ſiue ex n.* 9. *de teſtib.* Socin. iun.
*conſ.*76. *à n.* 79 *vol.* 1. *& conſ.* 117. *ex n.*6. *vol.*2.
Balbus *de præſcription.* 4. *p. quarta principal. q.* 3. *n.*6.
in 6. *concl. & in* 1. *p.* 6. *& vlt p. n.* 25. Gregor. Lop.
in l. 27. *gl.* 2. *ad fin. tit.* 29. *p.* 3. D. Moli. *de Hiſpan. primog. lib.* 4. *c.* 10. *n.* 8. & poſt alios Maſcar. *de probat. to.* 1. *concl.* 116. *n.* 6. Pinel. *in d. auth. niſi tricennale* , *n.* 48. Lancelot. *de attent.* 2 *p. c.* 12. *ampliat* 1. *n.*67. Pet. Surd. *deciſ.*189. *à n.*19. *lib.* 1. Steph.
Grat. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *c.* 45. *n.* 16. *&* 17. Maſtrill.
deciſ. 201. *n.* 12. *&* 13. *p.* 3. nouiſſimè Hippol.
Maia *conſultat. ciuilium par.* 1. *conſultat.*35. *n.*3.4.*&* 5.
10 Nec Rubei , & Caſtelli argumenta quicquam
obſtant. Non primum , quia quod iura in eo ad-
ducta probant , nempe filiofamil. patria poteſta-
te durante præſcriptionem non currere , proce-
dit vtique in illis bonis filiorum propriis, in qui-
bus patri vſusfructus quæritur, quod in maternis,
vel aliis aduentitiis regulare eſt , vt plane conſtat
*ex toto tit. C. de bonis mater. l.*1. *cum nonnullis ſeqq. C. de bonis , quæ liberis, l.*5. *verſ.* la ſegunda *tit.*17. *p.*4.
11 *l.*24. *in princ. tit.*13. *p.*5. eſt * enim eorum pater le-
gitimus, ac ſolus adminiſtrator tam in iudicio ,
quam extra, *l.*1. *verſ.* Parentes, *C. de bon. matern. & l. fin. §. vbi autem in ſuum , C. de bonis , quæ liberis ,*
*d l.*5. verſ. *Pero el padre*, ac proinde , cum pro eis
filius agendi poteſtatem non habeat , valdè iuri,
ac rationi congruit , vt eis durante patria pote-
12 ſtate , præſcriptio non currat ; quæ * ratio pla-
nè ceſſat , adeóque præſcriptio contra filium non
impeditur in illis bonis aduentitiis , in quibus
patri vſusfructus non quæritur ; idque planius
13 procedit , * vbi à principio ei quæri non potuit
vt in caſibus , auth. *excipitur* , auth. *item hæreditas, & authent. idem eſt , C. de bonis, quæ liberis*, & in aliis
quorum meminit Accurſius in d. auth. *idem eſt, ſchol.*1. à verſ. *Eſt & octauus* , quibus ſanè caſibus
poterit filius, ſi perfectæ ſit ætatis, pro illis bonis
per ſe in iudicio agere abſque patris conſenſu, vt
ſatis conſtat ex auth. *vt liceat matri, & auiæ, cap.* 1.
ad finem, verſ. In illis enim *collat.*8.& notant infra
14 referendi. At vbi * ab initio vſusfructus patri
quæri potuit, cæterum facto eius, ſiue renunciatio
ne tacita, vel expreſſa, ei quæſitus non eſt, iuxta ſpe-
ciem *legis cum oportet* 6.*§. non autem, verſ.* Sin autẽ res
& legis fin. in princ. C. de bonis , quæ liberis , maior
certe inerat dubitatio an contra filium præſcri-
ptio currat & non currere videtur abſque dif-
ficultate dicendum , quia in his non minus, quam
in illis, in quibus re vera vſusfructus patri quæ-
ſitus eſt, aliter atque in primi generis aduenti-
tiis, in quibus ab initio quæri vſusfructus patri
non potuit, filiusfam. perfectæ quoque ætatis con-
ſtitutus, agere in iudicio tam ſummario, quam ple-
nario impeditur abſque patris conſenſu , ex * *d.* 15
l. fin. verſ. *Neceſſitate* , in relatis verbis *ne iudicium ſine patris voluntate videatur , conſiſtere* , quæ ſic ac-
cipienda ſunt , vt cum Othone, gloſſatore anti-
quo, docuit Accurſius *ibi, ſchol. magno, circa fi.* verſ.
Quidam tamen, cuius ſententia (exploſa contraria
eiuſdem Accurſij, *ibid. verſ.* Item quid ſi procura-
torio, *ad fin.* eum Textum generaliter intelligentis
reſpectu quorumcumque bonorum aduentitio-
rum, ob defectum perſonæ filij , quaſi abſque pa-
tre non ſit integra ad comparendum in iudicio)
nedum vera eſt, ſed & veriſſima , quemadmodum
profitetur Bart. *ibi, n.*2. *ad medium* , & frequentius
recepta , vt teſtantur eandem ſequuti Ripa *in l.* 1.
*§. fuit quæſitum, n.*3. *ff. ad S.C. Trebell.* & qui alios plu-
res referunt Io. de Neuizanis *conſ.*18. *n.*8. verſ. *Secundò pro iſta parte*, Sebaſtianus Vantius *de nullitatibus, tit. ex inhabilitate , ſeu defectu mandati, num.*40.
& 41. Emanuel Mendez à Caſtro *in d. l. cum oportet* 2. *p. num.*134. Pet. Barboſ. *in l.* 2. *§. quod ſi in patris, n.*19.*& in l.*3. *n.*3.*&* 7. *ff. ſolut. matrim, ac rurſus in l. ſi longius* 28 *§. ſi filiusfam numer.*40.*&* 41. *ff. de*
iudiciis. qui iuxta hos terminos * meritò accipien- 16
dum eſſe ſubiugunt Text. *in cap. final. in fine, ac iudiciis lib.*6. illic: *Nec aliàs abſque ipſius aſſenſu in iudicio regulariter eſſe poſſis*, nam vtitur ille Textus, ver-
bo *regulariter* , vt ſub regula hunc caſum com-
prehendat , & ab ea præcedentem excipiat
quando vſusfructus patri quæri non potuit, in
quo filiusfamilias , qui aliàs perfectæ ætatis
ſit , patris aſſenſu ad agendum non eget. In iiſ-
dem * quoque terminis accipiendæ ſunt *dict. l.* 7. 17
*tit.*2.*& d.l.*8. *verſ.* E eſto es , *tit.*29.*p.*3. *ac d.l.*11. verſ.
E otroſi el fijo, *cum l. ſequenti tit.*17.*p.*4. vt aduertit
Greg. Lop. *in d.l.*8 *gl.*4. verſ. *Limita*, quidquid re-
clament idem Gregor. parùm ſibi conſtans *in d. l.* 7. *gloſſ.*1. verſ. *Reſtat ergo*, Gundiſſalui Paz *in praxi* 1. *p. tom.*1. 2. *temp. num.*16. *&* 17 Ioan à Montealegre
lib. 2. *praxis ciuilis cap.*1. §. 33. *numer.* 4. & quic-
quid in terminis quoque iuris communis , relu-
ctentur plures , quos referunt , & ſequuntur
Iul. Clarus *lib.* 4. *ſentent. §. donatio, numer.*5. verſ.
Contrariam autem ſententiam , Menoch. *de recuper. poſſeſſ. rem.* 15. *à num.*309. Azeuedus *in l.*10.
num. 16. *tit.*17. *lib.* 4. *noua compilat.* Borgninus Ga-
ualcanus *deciſ. Finizanenſi* 10. *num.* 3. *&* 4. *lib.*4. no-
uiſſimè Ioann. à Sande *deciſ. Friſicarum lib.* 1. *tit.* 2.
*de actoribus , & reis, definit.*2. *verſ. Sanè de rebus* ,
aſſerentes , iura prohibentia , ne filiusfamilias
abſque patris conſenſu iudicium ingrediatur ,
procedere etiam in illis aduentitiis bonis, in qui-
bus vſusfructus patri quæri non potuit , quæ
ab his, in quibus pater vſumfructum proprio fa-
cto amiſit , non ſeparant, ob defectum integrita-
tis, ac legitimitatis perſonæ filij , damnatam illam
Accurſij ſententiam cõtra Othonem ſequuti. Qui-
bus quod attinet ad Tex. *in d. c. fin. de iudiciis in* 6. *&*
in dictis legibus partitæ , vehementer obſtat regu. * 18
l. ſed & poſteriores 26. *ff. de legibus , & l. præcipimus* 32.
in fin. C. de appell. cum ſimilibus , & quod per ea iura
tradunt Parlad. *l.*1. *rer. quotid. c.*1. §. 10. *num.*4. *&* §.
16. *numer.* 2. *&* 3. *& in ſeſquicent. quotidian. differentiar. different.* 50. §. 2. *numer.* 7. D. Ioannes
Bapt. Valençuel. *conſ.*23. *num.* 65. *lib.* 1. ac plures
alij, ſuprà à nobis congeſti *diſſertat.* 5. *num.* 8. *&* 9.

 nempè

nempè legem nouam, generaliter loquentem, non
19 corrigere caſus ſpeciales legis antiquæ. Quod* ve-
rò pertinet ad Tex. in d. l. fin. verſ. Neceſſitate, ob-
ſtat tum veriſſima, ac receptiſſima eius intelli-
gentia, ſuperius tradita, quæ planè confirmatur
ex d. auth. vt liceat matri, & auia, c. 1. ad fin. tum
etiam aperta differentiæ ratio inter bona aduen-
titia, in quibus ius ipſum patri vſumfructum ne-
gauit; nam in neceſſariam conſequentiam videtur
ei negare adminiſtrationem, quam ratione vſus-
fructus ei aliàs conceſſerat, ex reg. cum quid prohi-
betur, lib. 6. & illa aduentitia bona, in quibus
pater ſe ſuo facto priuauit vſufructu, aliàs ſibi iu-
re competente; nam cum adminiſtrationem, quam
ſimul ei ius conceſſerat, à ſe non abdicauerit, non
cenſetur, huic renunciaſſe ex ſola vſusfructus
ceſſione, in filij fauorem facta; tum quia actus
agentium non debent vltra eorum intentionem
operari l. non omnis 19. ff. ſi cert. pet. l. legata inu-
tiliter 14. ff. de adimen. leg. tum etiam; quia talis
renunciatio odioſa eſt ipſi patri, atque adeò re-
ſtringenda, vt quam minimum ei noceat, ex regul.
odia lib. 6. tum denique quia & ipſius filij intereſt,
patrem habere adminiſtratorem, qui optimum
pro ipſo conſilium capiet, iuxta reg. Tex. in l.
fin. in princ. verſ. Quis enim, C. de curato. furioſi.
20 Et ad * præfatam diſtinctionem aduentitiorum
bonorum, in quibus patri vſusfructus quæri
non potuit, & eorum, in quibus vel quæſitus
fuit patri vſusfructus, vel quæri potuit, licet
eius facto quæſitus ei non fuerit ſimiliter redu-
cendus eſt ipſe Parlad. lib. 2. rerum quotidian. cap.
fin. 3. p. §. 1. num. 12. & 13. dum ſimpliciter affirmat,
filiumfamilias iniuſſu patris non rectè executio-
nem poſtulare, aut iudicium mouere. Eſt enim de
aduentitiis bonis huius ſecundi generis exaudien-
dus, aut ſi generalius intelligat prorſus refellen-
dus.

21 Verum enim verò licet in bonis aduentitiis,
in quibus vſusfructus non eſt quæſitus patri, ob
eius renunciationem tacitam, vel expreſſam, nullo
modo filius poſſit in iudicio experiri abſque pa-
tris licentia, vt dictum eſt cæterum quia filius
facilè id impedimentum remouere poteſt, iudicem
adeundo, qui patrem compellat, vt ſuum ei con-
ſenſum ad agendum pro relatis bonis præſtet,
vt & cautum eſt aperte in dict. verſ. Neceſſitate,
& in l. 11. verſ. Pero ſi el fijo de alguno, illic. Si
el juzgador ſe lo otorgare, entonze lo puede aducir a
juyzio, iuncto verſ. Pero ſi el fijo algo ha de dar, illic:
Bien pueden apremiar al padre, quel faga eſtar à
derecho, o que eſte por el, titul. 18. part. 4. ipſius filij
culpæ, ac negligentiæ adſcribetur, ſi id non
fecerit, iuxta regulam ſuperius traditam adeóque
22 * contra eum præſcriptio curret, vt in terminis
obſeruarunt Bartol. in l. 3. §. vſuras, & ibi Nico-
laus de Neapolis num. 2. ad fin. ff. de contrar. tutela, &
vtili actione, Iacobus Butrigarius Angel. & Bald.
in d. l. 1. §. vltim. C. de annali exception. Ioan. Faber.
Roderic. Suarez Couar. ac ferè omnes alij, ſup.
numer. 5. & 7. relati, & vltra eos Balb. de præ-
ſcript. 1. p. 6. & vltimæ part. num. 15. in fin. Gregor.
Lopez gloſ. 4. in l. 8. titul. 29. part. 3. Azeued. in l. 10.
titul. 17. lib. 4. nouæ compilat. ſub num. 23. 24. & 25. vbi
optimam huius rei praxim tradit. Tametſi eam
23 rationem * in propoſito impugnet Pinellus (Ac-
curſij ſententiam, quod nec in ſecundi generis
bonis præſcriptio contra filium, velut impedi-
tum, procedat, magis probans) in d. authentic.
niſi triennale, num. 45. poſt medium, cui accedit,
eadem ſententiam latè comprobans, Petrus Bar-
boſ. poſt hæc ſcripta viſus in comment. ad l. cum
notiſſimi §. illud ex num. 22. C. de præſcript. 30. vel 40.
an. Quorum fundamenta diluere rectè intuenti
nimis difficile non eſt; eò * ſiquidem omnia ten- 24
dunt, vt non ſit imputandum filio, quod non
vrſerit patrem, pro illis bonis agere, vel ſibi li-
centiam agendi concedere, tam propter verecun-
diæ cultum, qui eam coactionem inhoneſtam fa-
cit, quam propter filialem timorem; quia re ve-
ra nec inuerecundum, aut inhoneſtum eſt, filium
ne res ſuas amittat, id facere, quod ius ſibi pla-
nè permittit, argument. legis fluminum 24. §. vltim.
verſ. Neque enim, ff. de damno infecto, cum ſi-
milibus, relatis, quamquam in nonnullis men-
dosè, à Simone Vaz Barboſa, & Auguſtin.
Barboſa ad principia, & axiomata iuris, illo
liter. I, numer. 49. & ibidem Gabriele Aluarez,
num. 162. & 163 hoc verò axiomat. 135. num. 8. neque
ab vrgendo patrem, quod pro relatis bonis
agat, vel filio licentiam ad agendum præſtet,
ſemper retrahit filialis timor, * ſed ita demum, 25
ſi alias pater nimis auſterus ſit in filios,
valdéque moleſtè ferat, eos paternæ voluntati
opponi, ex regula lib. 1. paragraph. qua oneranda
ff. quarum rerum actio non detur, quod tamen
iudici liquidò conſtare debet, vt ibi dicitur,
atque ita eo caſu præcedens reſolutio limitabitur
vt quoad vxorem tradit Suarez in d. l. 13. fori, nu.
35. Eſt ad hanc * diſtinctionem reducendus eſt etiam 26
Parlador. lib. 1. rerum quotid. cap. 1 §. 13. num. 15. verſ.
Idem iuris, dum abſolute docet, præſcriptionem
legis 63. Tauri, de qua illic loquitur, non curre-
re aduerſus filiumfamil. qui in ſacris paternis eſt;
nam vel accipi eius ſententia debet de præſcrip-
tione quoad bona illa aduentitia, in quibus patri
cum effectu vſufructus quæſitus eſt, vel ſi de
aliis aduentitiis bonis, quorum vſusfructus non
eſt patri quæſitus, vel ob ipſius factum, vel quia
ei quæri non potuit Parlador. intelligat, refel-
lendus eſt.

Sed adhuc obijciet quiſpiam, diſtinctionem, 27
quam in filiofamil. tradidimus, non poſſe in
vxore adhiberi, cùm ſtante iure noſtro Regio,
omnium eius bonorum, etiam paraphernalium
cuiuſcumque generis, prout ea diſtinguit Bald.
conſ. 478. vol. 5. communiter receptus ſecundum
plures, quos refert, & ſequitur Franc. Cald. Pe-
reir. de iure emphyteut. 4. p. de emphyt. extinct. cap.
11 numer. 15. & alios infra referendos, legitimus
adminiſtrator ſit maritus ratione dimidiæ par-
tis fructuum, in his quoque bonis ad ipſum ex-
pectantis, ex diſpoſitione l. 3. in fin. tit. 2. de las ar-
ras, & l. 3. tit. 3. de la ganancias lib. 3. fori, legis fina-
lis, tit. 4. lib. 5. ordinam. veteris, quæ ſunt lex 4. &
5. tit. 9. lib. 5. nouæ compilat cum vbique notatis, &
à Roderico Suar. ad l. 1. dict. tit. 3. de las ganan-
cias, numer. vltim. Palacio Rubeo in repet. rubr. de
donat. inter §. 62. num. 10. & 11. & §. 65. num. 65.
circa fin. verſ. Fructus tamen, Ioannes Garcia in
tract. de coniugali acqueſtu, numer. 134. & 174. qua-
rum legum argumento ſic in terminis notarunt
Ant. Gomez, Gregor Lopez, & Azeued. à nobis
relati diſſertat. 4. numer. 13. & vltra eos Gutierr.
de iurament. confirmat. 1. part. cap. 1. num. 53. Petrus
Barboſa 1. part. l. 1. ff. ſoluto matrimon. num. 31. ad fi.
verſ. Cæterùm, ac numer. 32. Petrus Sanz Mor-
quecho de diuiſ. bonor. lib. 2. cap. 7. numer. 6. & 7.
Garſias Gironda de priuilegiorum, & exemptionum
explicatione num. 767. Dominus Ioannes de Ca-
ſtillo de vſufructu cap. 4. num. 16. verſ. Licèt aliud
ſit de iure huius Regni, & num. 17. circa finem;
atque ita ceſſat hodie apud nos diſtinctio Bartoli
in l. penult. numer. 3. ff. ad l. falcid. circa fructus bo-
norum

norum paraphernalium, ad quos ſoluto matri-
monio pertineant, quam refert, latéque exor-
nat, & explicat Ioannes Petrus Fontanella de
pactis nuptialib. clauſula 6. gloſſ. 2. part. 7. ex num. 18.
vſque ad 53. Quo argumento valdè in hoc articu-
lo D. Ioannes Caſtellus, vbi proximè anceps eſt,
atque ita ſuper eo cogitandum, ac matura con-
ſideratione deliberandum cùm occaſio ſe offe-
rat relinquit, lib. 4. quotidian. controuſ. cap. 26. ex
numer. 18. & maximè ex numer. 21. ad 23. inclu-
ſiuè.

28 Verùm & hunc obicem facilè vitabimus, ſi
illud hic breuiter monuerimus, hactenùs forſan
à nemine animaduerſum, eiuſmodi quidem do-
ctrinam in ſe veriſſimam, etſi quoad bona para-
phernalia, marito ab vxore tradita, indiſtinctè
procedat, in his ſiquidem ſolus adminiſtrat ma-
ritus, nec cogi à iudice poteſt ad conſentiendum
vxori, circa aliqua ex his bonis in iudicio com-
parere volenti, quemadmodum, nec in dotali-
bus, quibus illa, etiam olim, in multis æquipa-
rata ſunt, l. ſi mulier 9. §. dotis, aliàs §. cæterùm, ff.
de iure dotium l. fin. Cod. de pactis conuentis, iun-
cta vbique gloſſ. & communi mox referenda, l. 17.
vbi optimè Gregor. Lopez gloſſ. 2. & 3. titul. 11.
part. 4. ac reſoluunt Tiraquel. de retractu conſan-
guinit. §. 10. gloſſ. vnic. numer. 1. Palac. Rub. in re-
petit. rubricæ de donat. inter, §. 68. numer. 16. & plu-
res relati à Caſtillo de vſufruct. dicto cap. 4. num.
17. & à Mario Giurba optimè explicante in com-
ment. ad conſuetudines Senatus Meſſanenſis part. 1.
cap. 15. gloſſ. 5. numer. 13. & 14. & vltra eos D.
Franciſcus Salgado de Regia protectione vi oppreſ-
ſorum, part. 4. c. 8. ſub num. 272. Ioan. à Sande de-
ciſ. Friſicarum lib. 1. titul. 2. de actoribus, & reis,
definit. 3. in princip. iuncto verſ. In paraphernali-
29 bus, quoad ea * tamen, quæ non ſunt marito
tradita, de quibus in præſentiarum loquimur,
(quæ diuerſam ab illis naturam ſortiuntur, vt
iidem reſoluunt, alij congeſti à Fontanella d. gl. 2.
p. 7. numer. 5. quicquid ipſe ex numer. ſeq. eam dif-
ferentiam impugnare tentet) ita accipiendam eſ-
ſe, vt illorum maritus legitimus ſit adminiſtra-
tor, non vtique priuatiuè, vt ſic dicam, ita vt
vxori penitus adminiſtratio denegetur, ſed cumu-
latiuè cum vxore, ita ſcilicet, vt & hæc non mi-
nùs talia bona adminiſtrare poſſit, hac tamen in-
ter vtrunque adhibita differentia. Quòd nimi-
rum, cum marito omnium vxoris bonorum ad-
miniſtratio iure iſto abſolutè competat, vt di-
30 ctum eſt (quæ * aliàs paraphernalium tantùm
primi generis ipſi marito abſque vxoris interuen-
tu permittebatur, d. l. fin. Cod. de pact. conuent. d. l.
31 17. part.) conſequenter ille * noſtrati iure, vt id
aliquid operari videatur, arg. l. quod Labeo 9. ff.
de Carbonia. edicto, cum ſimilibus, in propoſito
à me congeſtis diſſertat. 5. numer. 3. ad eius admini-
ſtrationis vſum in paraphernalibus quoque ſecun-
di generis, quæ ſcilicet marito non ſunt tradi-
ta, minimè teneatur vxoris conſenſum præter
alienationis cauſam requirere, ſed abſque eo le-
gitimè res omnes vxoris adminiſtret, & pro his in
iudicio agat, & conueniatur, quanquam, iure
32 communi inſpecto, * maritus in huiuſmodi bo-
nis receptitiis, ſiue paraphernalibus ipſi non tra-
ditis ad agendum pro vxore abſque cautione de
rato non admittatur, vt ex l. maritus 21. Cod. de pro-
curatoribus, notarunt ibi Bart. Bald. & cæteri com-
muniter, quemadmodum reſoluunt, & expli-
cant Minſingerius ſingularium obſeruat. centur. 3.
obſeruat. 53. num. 4. Andr. Gaillius practicar. obſer-
uat. lib. 1. obſeru. 135. numer. 1. & 5. Matta conſ. 151.
numer. 11. Alex. Trentacinq. var. reſolutionum lib. 2.
titu. de procuratoribus reſolut. 5. numer. 10. in fin.
Fontanella d. clauſ. 6. gl. 2. p. 7. num. 55. & 56. (vbi ſic
in Cataloniæ Senatu deciſum refert) Ioan. à San-
de d. definition. 3. verſ. In receptitiis, id enim hodie
apud nos, inſpectis dictis legibus Regiis, aliter
ſe habet, prout in terminis ſimilis conſuetudinis
Burgundiæ, iuxta quam maritus conſtante ma-
trimonio fructus ſuos facit, nedum bonorum do-
talium, ſed & cæterorum omnium, quæ mu-
lieri quouis alio titulo obuenerint, ſic contra
Caſſaneum argumentatur Henricus Boguetus ad
conſuetudines Burgundiæ, tit. 2. des gents mariez,
§. 11. verbo & pour la pourſuite, num. 2. 3. & 4. ſci-
licet vt pro illis agere maritus poſſit nedum abſ-
que vxoris conſenſu, ſed etiam abſque ſatisda-
tione, alias iure requiſita, quæ per illam conſue-
tudinem, vt aliquid operetur, ei remiſſa cenſe-
tur, & in terminis Friſicæ conſuetudinis, quæ
maritum vxoris ſuæ legitimum curatorem facit,
ſimili modo argumentatur Ioan. à Sande deciſ. Fri-
ſicarum lib. 1. titul. 2. definit. 3. verſ. Cæterum ſecun-
dum Friſiæ conſuetudinem, quare & apud nos
in terminis legum Regiarum bonorum vxoris ad-
miniſtrationem indiſtinctè marito permittentium
eodem modo philoſophandum eſt) quod * non 33
eſt aſſequutus vir alioqui doctiſſimus Rodericus
Suarez in d. l. 13. tit. de las deudas, num. 34. verſ. Ex
qua, dum principale actionis exercitium etiam
hodie in muliere reſidere dicit, nec Salgadus vbi
ſup. qui inter ius commune, & Regium non diſtin-
guit.) Cum tamen * vxor vice verſa mariti con- 34
ſenſum ad agendum pro huiuſmodi bonis exigere
apud nos teneatur, licèt hunc eo præſtare re-
nitente, compellere ipſum ad licentiæ præſtatio-
nem poſſit iudicis officio ex legibus Tauri, &
compilationis initio à nobis laudatis; exemplo
eius quod in filiofamilias tradidimus reſpectu eo-
rum bonorum aduentitiorum, in quibus cum pa-
tri adminiſtratio, & vſusfructus iure compete-
ret, ipſe vſufructu tantum ſe ſuo facto priuauit
iuxta ſuperius reſoluta; nam vt in ea ſpecie filius
patrem vt ei agendi licentiam præſtet, compelle-
re poteſt, ſic & in hac maritum vxor. Cui * ſa- 35
nè compulſioni locus nullus ſuperforet, ſi quoad
omnia vxoris bona etiam marito non tradita, is
eſſet priuatiuè legitimus adminiſtrator, nec pe-
nes vxorem quoque ſaltem quoad hæc actionis
exercitium remaneret de mariti licentia, vt pa-
lam agnoſcit Palac. Rub. in repetit. rubri. de donat.
inter, d. §. 68. numer. 16. verſ. Sunt & alia bo-
na; iuncto verſ. Quamuis de iure Regni, nouiſ-
ſimè don Franciſ. Carraſco ad leges nouæ com-
pilat. capite 11. numero 14. quanquam * non ſatis 36
præcedentem reſolutionem perceperit, dum nu-
mer. 11. pro comperto ſupponit, vxorem poſſe
ab initio paraphernalia bona ſibi reſeruare, id-
que in dubio, ſi ea marito non tradiderit, fe-
ciſſe cenſeri, ex d. l. 17. verſ. E ſi las non diere,
tit. 11. part. 4. non animaduertens, id ius anti-
quatum eſſe poſteriore iure Regio, cuius ſupra
meminimus.

In quo errore ſimiliter fuit Parladorius, vir 37
alioqui rerum præſertim practicarum non parùm
doctus, lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. 5. part. §. 17.
num. 4. qui illius quoque nouiſſimi iuris oblitus,
abſolutè, & generaliter docuit, id quod ex re-
bus non dotalibus vxori debitum eſt, abſque
eius conſenſu, vel mandato non rectè marito
ſolui, iuxta diſpoſitionem Text. in l. cùm maritum
12. C de ſolut. cum traditis à Baldo, & aliis ibi,
& in l. maritus 21. C. de procurat. Alexand. Trenta-
H 4 cinq.

cinq. *d.reſolut.5. de procuratoribus, per totam*, & aliis ſup. *num.* 12. relatis; aduertere namque debuiſſet, id ius hodiè apud nos penitus obſole-
38 tum eſſe, cùm quorumcumque * vxoris bonorum, etiam paraphernalium ſecundi generis, adminiſtratio marito conceſſa ſit, nec per vxorem, vel eius hæredem impugnari poſſit, vt & in terminis iuris communis quoad paraphernalia primi generis, ſeu illa, quæ ex tacita vxoris permiſſione, puta ob eorum traditionem marito factam, ipſe maritus adminiſtrat, quòd eius adminiſtratio per vxorem impugnari nequeat, docuerunt Anton.Gomez *tom.1.variar.cap.3. num.3. circa fin.* verſ. *Ex quo infertur*, Gutierr. *canonic. quæſt.lib.2.cap.8.num.43. & de tutel. 2.p. cap.20. n.9.* Barboſa *in l.ſi filiofamil.26.§.vltim.num.7.verſ.*Vnde ex d.lege, *ff.ſoluto matrim.* nam cum nulla vxoris permiſſione, ad quorumcumque eius bonorum adminiſtrationem, hodie apud nos maritus egeat, ſed illam ab ipſis Regiis legibus accipiat, vt diximus, conſequens eſt, minimè per vxorem impugnari poſſe quod à marito geſtum fuerit circa paraphernalia quoque bona, ipſi non tradita. Quo nomine venit etiam id, quod maritus ex vxoris debito recepit, vt poſt alios rectè, & vtiliter, reſoluit Gironda *de explicatione priuilegiorum nu.769.& n.770.* Nec enim dubitari poteſt, quin coniunctæ perſonæ, quæ ſimul legitimus adminiſtrator ſit, & vſusfructuarius bonorum, rectè ac tutè ſoluatur, vt notat Angel. *in l.qui aliena 33.* (quæ aliàs eſt *ſub liberto 31.*) *§.quamquam num.1.ad fin.ff. de neg. geſt.* Iaſ. *in l.non ſolum 3. num.5.* illic: *Limita quòd coniuncta perſona ſolui non poteſt, niſi quando coniuncta perſona eſt legitimus adminiſtrator, quia tunc ei poteſt ſolui, ff.ſolut.matr. & in l.filius paciſcendo,23.n.7.* ibi, *& vltra eos adde vnum notabile, quòd quando coniuncta perſona eſſet etiam legitimus adminiſtrator, vt eſt pater in bonis aduentitiis filij, tunc ei poteſt ſolui, cùm ad eum expectet vſusfructus*, & ibi etiam Dec. *num.6. verſ.* Et hoc limitatur, *Cod. de pact.* Caſſan. *in conſuet. Burg.rubr.6.§.5.num.8.& 9.*Stephan.Gratian.*diſcept.
39 foren. tom 3.cap.401.num.5.* Atque ita * me iudice pronunciatum eſt in Hiſpalenſi Senatu 17. die Auguſti anni 1621. in cauſa donnæ Catherinæ Tello, quæ cùm nupſit, quandam domum, quam propriam extra dotem habuit, nec marito tradidit, locauerat iam antea cuidam Gabrieli Auileſio, qui domus penſiones marito ſoluit, & cùm poſtea vxor, dum ſeorſim à viro degeret, diuortij cauſam cum illo agens, contra conductorem illum pro iiſdem penſionibus executionem intenderet, ac non obſtante exceptione ſolutionis marito factæ, per conductorem oppoſita, & probata, addictionis ſententiam pro ſe obtinuiſſet) eam Senatus in gradu appellationis ad ipſum interpoſitæ reuocandam meritò duxit. Nec mouit eum quod ex Catherinæ parte allegabatur, facto quoque diuortio, adeóque eo tempore, quo ipſi tantùm bonorum ſuorum adminiſtratio competebat, maritum domus penſiones exegiſſe, quia etſi de facto inter eos diuortium præceſſiſſet, nondum tamen ſuper eo ſententia lata erat, & etiam
40 * in caſu latæ ſententiæ pro diuortio, quæ in rem iudicatam tranſierit, non ſatis expeditum eſt, vtrum marito legitima adminiſtratio denegetur, eaque vxori ſeparatæ abſque eius licentia permittatur, vt videre eſt apud Ioann. Gutierr. qui latè ad partes diſputat, *de iuramento confirmat. 1.part.cap.1.à num.54.ad 73.* quanquam ibi tandem pro vxore, legitimo Eccleſiæ iudicio à viro ſeparata, concludat poſt Tiraquell & Hieronym. Gabrielem, quos citat, poſtquam *num.73.* verſ. *Quid tenendum*, articulum eſſe valdè dubium, & pro vtraque parte ſuſtentabilem dixerat, idémque conſtantiùs reſoluit, legitimæ ſeparationis cauſas referens, Ioan.à Montealegre *lib.1. praxis ciuilis, cap.5.num.132.* qui licèt *præcedenti numero*,
idem * doceat, quoties ſine iuſta cauſa, puta ob 41
diſcordiam, thori ſeparatio inter ipſos coniuges facta eſt, argum.*l.vnica, §.1. ff.vnde vir, & vxor;* tamen eius ſententia valde dubia, & ſuſpecta eſt, ne dicam planè falſa, quia lex loquitur in diuortio, Romanorum iure paſſim propria authoritate permiſſo, vt vel indicat locus ille Martialis *lib.10. Epigramm. 41.*

Menſe nouo Iani veterem Proculeia maritum
Deſeris, atque iubes res ſibi habere ſuas.

Idque latè comprobat Petrus Gregor. *2.part.Syntagm.iur.lib.9.cap.15.ex num.9.* atque ex aliis pluribus doctiſſimus amicus noſter D. Franciſcus de Amaya *obſeruat. iur. lib.2.cap.1. à num.36.* quod tamen iure canonico abſque Eccleſiæ authoritate omninò prohibetur, *toto tit. de diuortiis*, vbi latè quondam obſeruaui in ſcriptis, quæ ad eum titul. ex iuncto cathedræ auditoribus meis Salmanticæ dictabam: & eo quoque caſu, quo Eccleſiæ authoritate ſeparatio fit, neceſſe quidem eſt, vt cauſam ei maritus dederit, ad hoc vt ipſi legitima bonorum vxoris adminiſtratio denegetur, vt cum Decio *in l.1.num.10. Cod.vnde vir, & vxor*, & aliis reſoluit idem Montealegre *d. cap.5. num. 205.* iuncto *num. præced.* quare multò minùs ob iniuſtam, propriáque authoritate factam ſeparationem adimi ei adminiſtratio poterit, niſi & huic ſeparationi, vel diſcordiæ vir ipſe cauſam dediſſet, iuxta tradita ab eodem Montealegre *d.c.5.num.233.* id quod in relato caſu non euenit, imò totum contrarium.

Ad ſecundum argumentum reſpondet Gundi- 42
ſaluus Paz *dict.num.32.* verſ. *Non etiam refragatur*, negando regulam, ſeu ſententiam, quæ vulgò ſumitur *ex dict.l.alienationis, ff. de verbor. ſignificat. cum ſimilibus*, ait enim oppoſitam veriorem eſſe, nempè alienatione prohibita, non cenſeri prohibitam vſucapionem, ſeu præſcriptionem, ſecundùm Bart. *in l.filiusfamilias, §. Diui, num.22. ff.de legatis 1.* cuius opinionem (vt ille ſubiungit) veriorem teſtatur Pinellus *in authentic. niſi triennale, num. 25. Cod. de bonis maternis*, addere poſſet & Menchacam *de ſucceſſion. creat. §.26. num. 127.* quorum quilibet eam nonnullis iuris locis probare nititur. Verùm hæc Gundiſalui reſponſio tuta non eſt: nam licèt ille articulus, vtrum prohibita alienatione, cenſeatur etiam prohibita præſcriptio, non parùm apud interpretes controuerſus ſit, & variis diſtinctionibus inuolutus vt videre eſt ex Abb. *nu.7.*& Felino *num.6. verſ.* In quantum Abbas, *in cap.cum non liceat 12.de præſcr.* Franciſco Balbo *de præſcriptio.5. p.5. partis principalis, 4.p. per totam*, & pluribus relatis à Tiraquell. *de retractu conſanguinit. §.1. gloſſ.9. num.251. & 252.cum aliis infra*, illa tamen * regulariter, &
verior, & receptior ſententia eſt, vt alienatione 43
rei alioqui alienabilis legitimè à lege, vel homine prohibita, ita ut alienationis titulum afficiat, ac nullum reddat (quod in prohibitione legali abſoluta regulare eſt, iuxta regulam *legis non dubium 5.verſ.* Nullum, *Cod. de legibus, l.quemadmodum 7. in fine, C.de agricolis & cenſitis lib.11.*) prohibita quoque cenſeatur vſucapio, ſiue ordinaria præſcriptio longi temporis, quæ * alienatio
legalis eſt, & alienationis verbo continetur, 44
*l. ſi fundum 16. verſ.*Nam licet, *ff. de fundo dotali, d.l.* alienationis verbum, cum relatis à gloſ. 1. ff. de verborum ſignificat.l.fin.§ ſin autem ſub conditione, verſ.* Vt nec vſucapio, *Cod. communia delegat.l. 1.& 2.C. de vſucap.pro emptore, dict.l.quemadmodum, ad fin.* verſ. *Longi*, non verò cenſeatur inhibita longiſſimi temporis præſcriptio, quæ etiam abſque titulo procedit, *l.malè agitur 3.cum duab. ſeqq. l.ſi quis emptionis 8.§.1.Cod. de præſcrip. 30.vel 40. ann.l. 21. tit.29.p.3.* in quo ab ordinaria differt, quæ titulum exigit omninò, *l.Celſus 27.ff.de vſucap.l. nullo 24.C. de rei vend.l.diutina 4.l.ſuper longi 11.C.de præſcript. longi temp.l.vnic.§.hoc tantummodò, verſ.*Vt in omnibus, *C.de vſucap.transform. principio inſtituta de vſucapionibus, l.9.d.tit.29. part.3.* & vtrumque obſeruat breuiter Gratianus *in cap. placuit 15. §.
45 præſcriptionum, 16.q.3.* Proinde * huiuſmodi ordinaria præſcriptio ex infectione tituli procedere nequit, vbi alienatio eſt inhibita, vt poſt gloſſas *ſupra num.4.* relatas, & ſimilem *verbo nihil prodeſt, ad finem, in l. vbi lex 24.ff.de vſucapionibus*, docuit meliùs Bart. ſibi contrarius *ibi, ſub num.1.* receptus ab Imola *circa finem, verſ.* Et adde in quantum dicit, *& in d.§.Diui, ſub num.16.*verſ. *Item adde*, ac cæteris frequentiùs, vt conſtat ex Iaſone, Ripa, & Loazes, ſupra quoque *d.num.4.* commemoratis, eodem Iaſone *conſ. 116.num.vlt.lib.1.*Socin. ſeniore *conſ.251.num.23. verſ.* Sed præmiſſis non obſtantibus, *& conſ.266.num. 44.vol.2. & regula 13, aliàs 27.*Petr. Philippo Corneo *conſ.294. num.9.verſ.*Tamen his non obſtantibus, *volum. 3.* Alex. *conſ.59.num.11.& 12. lib. 3.& conſ.1.num.23. lib.4.* (quanquam & ipſe cum Bartol. contrarium docuerit *in d.§.Diui num. 28.*) Carol.Ruin. *conſ.41. num.26.& 30.lib.1.* Caſſaneo *conſ. 11.num. 40. & conſ. 46. num.15.& 18.*Rolando *conſ.3. num. 85. & 86.vol.1.*Franciſco Becio *conſ.25.in fine*, Ploto *de in litem iurando §.5.num.44.* Ant. Gabriele *communium concluſionum lib.5.tit.de præſcript. concluſ.13. n.1. & 2.* Stephano Gratian. *diſceptationum forenſium tom.4 cap.735.num.16.*& ex noſtratibus agnoſcunt Rodericus Suarez *allegatione 3.nu.3.* Didacus Caſtellus *ad l.63.Tauri*, in gloſſ. *verbo* Se preſcriba, *verſ.* Quòd ſi dicatur, *ſub num. 39.* (qui per alienationis, vel præſcriptionis prohibitionem, longiſſimam præſcriptionem non cenſeri excluſam reſoluit, apertè ſentiens in ordinaria longi temporis ſecus eſſe) Gregor. Lopez *in l.10.gloſſ. 3. in argumentis pro parte negatiua, tit.26.part.4.* Gomezius Legionenſis *in centuria informationum, ſeu deciſionum Hiſpalen.Senatus; deciſ.43.num.1. & 2.* Anton. Gomez *ad l.40.Tauri, ſub numer.90. limitat.2.*
46 (licet ipſe * contra communem, quam nuper relati, & ſtatim referendi reſoluunt, etiam longiſſimi temporis præſcriptionem ſub alienationis prohibitione excluſam cenſeri verius credant in verſ. *Sed certe ego teneo*) Molina, qui ipſum rectè quoad hoc taxat, *de Hiſpanorum primogeniis lib.4. cap.10.num. 1.& 2.*Gutier. *de iuram. confirmat. 3. part.cap.1. num.11.*Matiençus *ad legem 8.gloſſ.5.ex num.15.tit.7.lib.5.noua compilat.* Parlador. *in ſeſquicent.quotidianarum differentiarum, differentia 24.§. 2. num.1.* Ceuallus *practicar. quæſt. tom.1.q.13.per totam*, Petr.Barboſa *in rubr.C. de præſcript. 30. vel 40. ann. à num.184.* quinimò iidem Pinel.& Menchaca *vbi ſuprà*, ille *num.22.& 23.* hic verò *n.116. verſ.3.* præcedentem reſolutionem receptiſſimam eſſe profitentur, tametſi ab ea (vt dixi) leuibus ducti fundamentis recedant, quibus eleganter ſatisfacit Matiençus *vbi proximè, ex num. 15.* omninò videndus.

47 Quapropter exploſa Gundiſalui ſolutione, præfato Palatij Rubei argumentum longè veriùs reſpondetur, regulam *dict.l.alienationis, cum ſimilibus*, inter alia limitari in alienationis prohibitione, non ſimpliciter facta, ſed cum modificatione, putà abſque decreto, vel alia ſolemnitate, tunc enim ſub huiuſmodi prohibitione non includitur, adeóque per eam excluſa non cenſetur vſucapio, aut præſcriptio, etiam ordi-
naria, vel ex eo, * quòd ex tranſcurſu temporis 48
ad illam requiſiti, ſolennitas etiam illa interueniſſe præſumatur, ex regula Text. *in l.qui in aliena 6.§.ſed ſi non adierit, ff.de acquir.hæred.l.ſi filius 10.C.de petit.hæred. cum ſimilibus*, aut ſaltem iuſtus facti error, quod illa interuenerit, vt cum Iacobo de Aretio tradunt, licèt ſic non explicent Bart. *num.7.in fine*, & Bald. *num.3.in l.fin. Cod. in quibus cauſis reſtitutio in integ. non eſt neceſſaria*, Abb *n. 9.in d.c. cùm non liceat*, Paul. Caſtrenſ. *in l. Celſus 27. nu. 4.verſ.* Canoniſtæ dicunt, *ff. de vſucap.* Auguſt. Beroi. *in c.de quarta, 4. de præſcript. n. 25.* expendens optim. Tex. *in cap. 2.de rebus Eccleſ. non alienand. lib. 6.* & vltra eos, ac relatos à Balbo *d. 5. part. 5.partis q. 4. num.6.* verſ. *Si verò prohibita*, reſoluunt Gregor. Lopez *in d. l. 10.glo. 3. in argum.pro parte negatiua, poſt principium, verſ.* Tenentes, *tit.26. part.4.* Rolandus *dict. conſ. 3. num.83.& 84.*Anton.Gabri. *d.concluſ.13. in 6. limitat. ſine num.19.* Menchaca *dict.num.118. in 3.fundam. circa med.* verſ. *Sed ſi non prohibetur*, Matiençus *dict. gloſſ.3. num.19.* ac poſt hæc ſcripta viſi Gabr.Pereira *deciſ.Luſit.12.num.21.* Didac. à Brito *ad cap.potuit, de locato, §. 2. num.46.* & Ioannes Caruallus *ad cap. Raynaldus, de teſtament. 2. part. num.384.in fine principij*, id quod in ſpecie, de qua
loquimur, planè verificatur, cùm vxori * non 49
ſimpliciter contrahendi, adeóque & alienandi facultas denegetur, ſed tantùm abſque mariti licentia, vt planè conſtat *ex d.l.55.& 56. Tauri,*
ac ſimilibus compilationis. Poſſet itaque quis * rem; 50
ab ipſa ex contractu, etiam abſque mariti interuentu celebrato acceptam, longo tempore præſcribere, iuxta nuper tradita, multóque magis debitum, ab illa non exactum, cùm huius præſcriptio non procedat ex contractu ab ea celebrato, ſed ex negligentia non petendi, quam planè vxor incurrit, ex quo facilè à marito licentiam ad exigendum petere, aut eam præſtare renitentem, compellere etiam ad id poſſet, iuxta ſuperiùs reſoluta.

DISSERTATIO X.

De debiti iurati præſcriptione, & explicatione legum Regiarum, tam Luſitaniæ, quàm Caſtellæ, de contractibus iuratis loquentium, déque earum iuſtitia, & validitate.

SVMMARIA.

1 *Iuramentum contractui accedens, actionem alioqui temporalem, quaſi lis conteſtata eſſet, in 40. annos perpetuat.*

¶ Lex nam poſtea 9. §.ſi is qui temporali, ff. de iureiurando, & l.14. verſ. *Otroſi dezimos*, tit 11. part.2. *latè explicantur & exornantur*, ibid. & n.ſeqq.

2 *Quæ regula communiter intelligitur in omni iuramento*

Decisio incidens Hiſpalenſis.